

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1997/98:58 om Amsterdamfördraget jämte motioner i de delar som har samband med näringsutskottets beredningsområde.

Till näringsutskottet har från den allmänna motionstiden hänvisats ett yrkande (4) i motion 1997/98:U412 (mp) om Euratom som lämpligen bör behandlas i det nu aktuella sammanhanget. Detta yrkande överlämnas därför till utrikesutskottet – under förutsättning av dess medgivande – med detta yttrande.

Näringsutskottet

Inledning

I proposition 1997/98:58 föreslås att riksdagen godkänner det s.k. Amsterdamfördraget samt de protokoll som har förtecknats i slutakten till fördraget. Förslagen i propositionen bygger på resultaten av den s.k. regeringskonferensen, som inleddes under våren 1996 och som avslutades vid Europeiska rådets möte i Amsterdam i juli 1997.

Amsterdamfördraget innehåller dels materiella ändringar i bl.a. Unionsfördraget, EG-fördraget och Euratomfördraget, dels en förenkling av fördragen genom att ett stort antal bestämmelser som inte längre är aktuella upphävs. Vidare görs en omnumrering av artiklarna i Unionsfördraget och EG-fördraget.

Genom Amsterdamfördraget förs ett antal samarbetsområden över från det mellanstatliga samarbetet i rättsliga och inrikes frågor till gemenskapssamarbetet. Detta innebär att beslutsbefogenheter i motsvarande grad lämnas över till EG.

Förslagen i Amsterdamfördraget ligger i allt väsentligt utanför näringsutskottets beredningsområde. Ett av förslagen gäller den gemensamma handelspolitiken, som näringsutskottet berör i det följande. Vidare behandlar utskottet två yrkanden i motion 1997/98:U501 (m) om den inre marknaden (yrkandena 3 och 5) samt yrkanden i motionerna 1997/98:U20 (c) och 1997/98:U412 (mp) om Euratomfördraget (yrkandena 2 respektive 4).

EU:s gemensamma handelspolitik regleras i EG-fördragets artikel 113. Den gemensamma handelspolitiken omfattar all handel med varor och gränsöverskridande tjänster. Övriga former av tjänstehandel faller utanför handelspolitiken, liksom immaterialrättsliga frågor och direkta investeringar. Kommissionen agerar på uppdrag av medlemsstaterna i handelspolitiska frågor och svarar för förhandlingsarbetet, såväl bilateralt som regionalt och multilateralt. Det innebär att det är kommissionen som efter samråd med medlemsländerna för unionens talan både i Världshandelsorganisationen (World Trade Organization, WTO) och i andra handelspolitiska sammanhang.

Under regeringskonferensen diskuterades ett tillägg i EG-fördraget som skulle ge kommissionen ensamrätt att förhandla även på områdena tjänstehandel, immaterialrätt och direktinvesteringar i syfte att åstadkomma en högre grad av effektivitet och enhetlighet i gemenskapens externa ekonomiska relationer med omvärlden.

Resultatet i denna del av regeringskonferensen blev endast ett förslag om ett mindre tillägg i den aktuella artikeln. Enligt detta tillägg skall det öppnas en möjlighet för rådet att med enhällighet – och efter att ha hört Europaparlamentet – fatta beslut om att utsträcka EG:s exklusiva behörighet på området för den gemensamma handelspolitiken till att även inkludera immaterialrätten och de delar av tjänstehandeln som ännu inte omfattas av den gemensamma handelspolitiken.

Miljöpartiet de gröna motsätter sig skarpt att Sverige på detta sätt ger upp sin suveränitet i handelspolitiska frågor, anfördes det i motion 1997/98:U16 (mp), där det – om inte andra yrkanden med bl.a. krav på folkomröstning om Amsterdamfördraget vinner bifall – yrkas att propositionen skall avslås. Enligt motionärerna har EU:s handelspolitik orsakat stora skador, både i form av försämringar för konsumenterna i Sverige och i form av utsugning av den tredje världen.

Enligt *näringsutskottets* mening är det angeläget att Sverige fortlöpande bevakar frihandelsintresset i EU-samarbetet och driver på övriga medlemsstater i riktning mot en större öppenhet mot omvärlden, inte minst mot utländerna. Genom EU-medlemskapet deltar Sverige fullt ut i utformandet av den inre marknaden, som svarar för den avgörande delen av svensk utrikeshandel. Vidare skapas genom EU:s tyngd i internationell samverkan större möjlighet för Sverige att påverka den internationella dagordningen på handelsområdet.

Enligt uppgift i propositionen har utvecklingen av de multilaterala ekonomiska relationerna – främst inom ramen för WTO – fört med sig vissa samordningsproblem som har sin grund i den nuvarande kompetensfördelningen mellan EG och dess medlemsstater. Näringsutskottet har mot denna bakgrund inget att erinra mot det föreslagna tillägget i artikel 113, som måste betraktas vara av begränsad betydelse; som tidigare nämnts krävs det att rådet, efter att ha hört Europaparlamentet, fattar enhälligt beslut för att tillämpningen av den berörda artikeln skall kunna utsträckas. Det sagda innebär att näringsutskottet tar avstånd från vad som i denna fråga anfördes i motion 1997/98:U16 (mp).

Den inre marknaden utgör det europeiska områdets kärna, framhålls det i motion 1997/98:U501 (m). Enligt motionärerna återstår det dock mycket innan den inre marknaden är fullbordad. Konkurrenshinder, monopol och subventioner snedvrider fortfarande konkurrensen och hämmar utvecklingen, sägs det. Medlemsländerna borde uppmanas att systematiskt gå igenom sina nationella regelverk för att undanröja hinder för konkurrens. Motionärerna menar också att EG:s regelverk måste underkastas en motsvarande analys. I motionen begärs att ett nytt gemenskapsorgan, en regelrevision, skall inrättas med uppgift att systematiskt granska både gemensamma och nationella regler; resultatet av granskningarna skulle offentliggöras, och rådet skulle därefter rekommendera hur bristerna skall åtgärdas.

Motionen innehåller också ett yrkande om att Sverige i EU bör verka för en union för företagande och arbete. Den inre marknaden ger goda förutsättningar för uthållig tillväxt och högt välbefinnande men nästan alla de faktorer som bestämmer arbetslösheten är föremål för nationella beslut, anför det. Fortsatt fördjupning av den inre marknaden och avreglering av kvarvarande nationella hinder och monopol undanröjer hindren för företagande, anför motionärerna och menar att sådana åtgärder är de bästa medel som kan tillgripas på unionsnivå mot arbetslösheten. Enligt motionärerna är en framgång i dessa avseenden av betydelse för att hela EU skall kunna bli mer konkurrenskraftigt.

Näringsutskottet har nyligen i ett betänkande om vissa näringspolitiska frågor (bet. 1997/98:NU10) behandlat olika motioner om avreglering. Därvid lämnade utskottet i ett särskilt avsnitt (s. 19) vissa kompletterande uppgifter av betydelse i detta sammanhang. Utskottet redogjorde bl.a. för arbetet inom Småföretagsdelegationen, vilken har till uppgift att identifiera problem och föreslå åtgärder för att undanröja onödiga hinder för etablering och tillväxt i småföretag. Vidare informerades om det arbete inom EU som bedrivs på regelförenklingsområdet genom det s.k. SLIM-projektet (Simpler Legislation for the Internal Market). Utskottet går här inte vidare in på dessa uppgifter utan hänvisar till nämnda betänkande. Riksdagen har i dagarna på näringsutskottets förslag avslagit de aktuella motionerna, som dock följdes upp i reservationer (m, fp, kd; c; mp).

Enligt *näringsutskottets* mening bör de två aktuella yrkandena i motion 1997/98:U501 (m) inte leda till någon åtgärd från riksdagens sida. Att inrätta ett nytt gemenskapsorgan i form av en regelrevision riskerar, menar utskottet, att leda till ytterligare byråkratisering av Europasamarbetet och till en organisatorisk överlappning i förhållande till kommissionens arbete. I stället bör det nuvarande arbetet med att förenkla regelverket inom ramen för EU:s gällande organisation energiskt fullföljas. De här behandlade yrkandena i motion 1997/98:U501 (m) avstyrks av näringsutskottet med det nu sagda.

Euratom

Euratom är en av de tre ursprungliga europeiska gemenskaperna. Dess tidigaste uppgift var att skapa erforderliga förutsättningar för en snabb organisat-

ion och tillväxt av kärnenergiindustrierna och därigenom bidra till en höjning av levnadsstandarden i medlemsstaterna och till en utveckling av förbindelserna med övriga länder.

Sedan Euratomfördraget undertecknades har förhållandena emellertid ändrats, vilket har lett till att det i väsentlig omfattning är föråldrat. Delar av fördraget tillämpas därför inte enligt sin lydelse utan enligt en successivt utvecklad praxis. Vissa avsnitt behandlar dock frågor som fortfarande är aktuella. Exempel härpå är skapandet av en gemensam basnivå för strålskydd samt kontrollen för att garantera att kärnmaterial inte används för andra ändamål än dem för vilka de är avsedda (s.k. safeguards).

Efter anslutningen till EU gäller Euratomfördraget i Sverige i enlighet med lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Våren 1995 beslutade riksdagen (prop. 1994/95:118, bet. NU21) om vissa lagändringar som en följd av anslutningen till Euratom. I samband med medlemskapsförhandlingarna förklarade de avtalsslutande parterna gemensamt att det är varje medlemsstat som i överensstämmelse med sin specifika nationella politik avgör om den skall producera kärnenergi eller inte liksom om den politik som skall föras när det gäller slutstegen i kärnbränslecykeln.

Genom Amsterdamfördraget föreslås vissa ändringar i Euratomfördraget. Ändringarna är dock enbart formella konsekvensändringar som inte innebär att det materiella innehållet i Euratomfördraget förändras.

I motion 1997/98:U20 (c) föreslås att Sverige skall ta initiativ till att Euratomfördraget ses över och moderniseras. Motionärerna är kritiska till bestämmelserna i fördraget om bl.a. utveckling av kärnenergin och menar att det är obegripligt att sådana bestämmelser får kvarstå i Euratomfördraget.

Delvis liknande synpunkter utvecklas i motion 1997/98:U412 (mp). Där pläderas för att Sverige skall lägga fram förslag om upphävande av Euratomfördraget. I stället borde ett nytt energifördrag om utveckling av förnybara energikällor utarbetas.

Energi är inget gemensamt politikområde i EU. Det förekommer emellertid samarbete på energiområdet i flera olika frågor. Som exempel kan nämnas att rådet i december 1996 antog ett direktiv (92/22/EG) om gemensamma regler för den inre marknaden för el. Direktivet, som innehåller regler om handel och investeringar inom elsektorn, skall vara genomfört i nationell lagstiftning till februari 1999. För närvarande är ett motsvarande direktiv om naturgas under behandling. Vidare presenterade kommissionen i december 1997 ett förslag till ramprogram för energi i vilket bl.a. de gällande programmen för energieffektivisering (SAVE II) och främjande av förnybara energikällor (ALTENER II) skall inordnas. Avsikten är att ramprogrammet skall möjliggöra tydligare prioriteringar och bättre samordning av gemenskapens arbete inom energiområdet.

Näringsutskottet konstaterar att det inom EU förekommer ett omfattande samarbete på energiområdet rörande bl.a. energieffektivisering och främjande av förnybara energikällor. Som tidigare nämnts är delar av Euratomfördraget föråldrat och tillämpas inte enligt sin lydelse. Utskottet förutsätter att fördraget i lämpligt sammanhang kommer att moderniseras och detta utan

att riksdagen tar något initiativ i frågan. De två här behandlade motionsyrkandena avstyrks således av näringsutskottet.

1997/98:NU3y

Stockholm den 27 mars 1998

På näringsutskottets vägnar

Birgitta Johansson

I beslutet har deltagit: Birgitta Johansson (s), Christer Eirefelt (fp), Reynoldh Furustrand (s), Karin Falkmer (m), Mats Lindberg (s), Mikael Odenberg (m), Barbro Andersson (s), Marie Granlund (s), Dag Ericson (s), Lennart Beijer (v), Nils-Göran Holmqvist (s), Ola Karlsson (m), Eva Goës (mp), Göran Hägglund (kd), Hans Hoff (s), Sten Tolgfors (m) och Kerstin Warnerbring (c).

Avvikande meningar

1. Den gemensamma handelspolitiken

Eva Goës (mp) anser att den del av näringsutskottets yttrande – under rubriken Den gemensamma handelspolitiken – som börjar med ”Enligt *näringsutskottets*” och slutar med ”motion 1997/98:U16 (mp)” bort ha följande lydelse:

Även om ändringen kan förefalla vara av mindre betydelse innebär den, i linje med vad som påpekas i motion 1997/98:U16 (mp), en ytterligare uppluckring av svensk suveränitet i handelspolitiska sammanhang. Med denna ändring kan unionens handelspolitik inte längre sägas vara en samordning av självständiga länders handelspolitik. Medlemsländernas egna godkännande-procedurer förbigås helt – den enda reella avtalsslutande parten blir EG. Näringsutskottet avvisar att Sverige på detta sätt ger upp sin suveränitet i handelspolitiska frågor och instämmer sålunda i vad som i denna del anförs i nyssnämnda motion.

2. Inre marknaden

Christer Eirefelt (fp), Karin Falkmer (m), Mikael Odenberg (m), Ola Karlsson (m), Sten Tolgfors (m) och Göran Hägglund (kd) anser att den del av näringsutskottets yttrande – under rubriken Inre marknaden – som börjar med ”Enligt *näringsutskottets*” och slutar med ”nu sagda” bort ha följande lydelse:

För ett litet och exportberoende land som Sverige är en väl fungerande inre marknad av största betydelse. Arbetet med att säkerställa en sådan inre marknad utgör en viktig del i ansträngningarna att uppnå en hållbar tillväxt och ett högt välbefinnande. Näringsutskottet ansluter sig därför till uppfattningen att Sverige inom EU bör verka för att en systematisk genomgång av såväl EG:s eget regelverk som de nationella regelverken kommer till stånd i syfte

att undanröja de formella hindren mot en väl fungerande konkurrens på den inre marknaden. Ett sätt att stärka detta arbete vore att – i likhet med vad som föreslås i motion 1997/98:U501 (m) – inrätta ett nytt gemenskapsorgan, en regelrevision, med uppgift att fortlöpande granska både gemensamma och nationella regler. Resultatet av granskningarna bör offentliggöras, och rådet skall därefter ha i uppgift att rekommendera hur bristerna skall åtgärdas. Som sägs i nämnda motion är en framgång i strävandena att fördjupa den inre marknaden och avreglera nationella hinder och monopol av stor vikt för att skapa en union för företagande så att EU skall kunna bli mer konkurrenskraftigt.

Med hänvisning till det nu anförda tillstyrker näringsutskottet de två här berörda yrkandena i motion 1997/98:U501 (m).

3. Euratom

Lennart Beijer (v), Eva Goës (mp) och Kerstin Warnerbring (c) anser att den del av näringsutskottets yttrande – under rubriken Euratom – som börjar med ”Näringsutskottet konstaterar” och slutar med ”av näringsutskottet” bort ha följande lydelse:

Som framgår av den föregående redovisningen är en väsentlig del av Euratomfördraget föråldrat. Enligt näringsutskottets mening bör regeringen inom EU ta initiativ till en omvandling av detta fördrag. Politiken bör inriktas på avveckling av de icke förnybara energislagen, på skyddande av naturresurser, på främjande av förnybara energislag och på energieffektiviseringsåtgärder. Ett uttalande av riksdagen i enlighet med vad näringsutskottet här förordat skulle innebära att de två aktuella yrkandena i motionerna 1997/98:U20 (c) och 1997/98:U412 (mp) blir tillgodosedda.